

zaaknummer 2015 W 1519

12 november 2015

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mevr. mr. M.L.J. Bomers, advocaat te Nijmegen

tegen:

Frater [naam] (de heer [burgerlijke naam]),
geboren op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde,
in het verleden lid van de congregatie van de Fraters van Utrecht,
werkzaam als [functie].

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 15 juli 2015. Op 22 juli 2015 is bij de griffie een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van frater[naam], Provinciaal Overste van de Fraters van Utrecht. Op 20 oktober 2015 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden. Klager is verschenen met zijn echtgenote. Hij heeft zijn standpunt toegelicht. Hij werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur mr. M.L.J. Bomers. Namens de Congregatie is verschenen frater [naam], Provinciaal Overste van de Fraters van Utrecht.

2. De klacht (zakelijk weergegeven)

2.1. Klager is in[jaartal], toen hij in de [rangtelwoord] klas van de [school] in [plaats] zat, seksueel misbruikt door aangeklaagde. Het seksueel misbruik bestond hieruit dat aangeklaagde in de klas naast klager ging zitten, waarbij klager voor de rest van de klas hardop moest voorlezen. Tijdens dit voorlezen betastte aangeklaagde de benen van klager en ging hij vervolgens met zijn handen via de pijpen van zijn korte broek naar de bovenkant van zijn benen en betastte hij vervolgens klagers geslachtsdeel en speelde hiermee. Dit misbruik heeft herhaaldelijk plaatsgevonden, in elk geval zoveel keren dat klager het een gewoonte ging vinden. Aangeklaagde was de onderwijzer van klager, toen hij in de [rangtelwoord] klas van de [school] in [plaats] zat. Klager is op [datum] geboren als [rangtelwoord] kind in een gezin in

[plaats]. Klager was een nakomertje. Zijn oudste broer, [naam], was van [jaartal]. Zijn zussen, [naam] en [naam] waren van [jaartal] en [jaartal]. De ouders van Klager waren heel gelovig. Zijn moeder (geboren in [jaartal]) was katholiek, zijn vader (geboren in [jaartal]) was protestant. De kinderen zijn katholiek opgevoed.

Het was een conservatieve opvoeding, waarin respect voor het gezag en gehoorzaamheid centraal stonden. Over gevoelens werd thuis niet gesproken. Klager weet ook nog goed dat zijn vader altijd zei dat jongens niet huilen.

Toen klager ongeveer drie jaar oud was, werd hij tijdelijk ondergebracht in een kindertehuis, dat gevestigd was in [plaats], in de omgeving van [plaats]. Hoewel hij dus nog heel klein was, herinnert klager zich een aantal zaken uit deze periode nog heel goed. Hij weet nog goed dat er een hard regime heerste. De kinderen werden om het minste of geringste streng gestraft en klager heeft verschillende keren ervaren dat er ronduit sprake was van sadisme. Klager heeft nooit van zijn ouders gehoord waarom hij naar dat tehuis werd gebracht. (Hij was de enige van het gezin). Met die vraag worstelt hij nog regelmatig. Mogelijk had het ermee te maken dat zij onvoldoende tijd hadden voor de verzorging en opvoeding van klager vanwege hun drukke werkzaamheden. Toen klager vier jaar oud was, ging hij naar de kleuterschool in [plaats], de [naam school] in [naam wijk]. Daarna ging hij naar de lagere school, de [school]. Hij kreeg daar meteen in de [rangtelwoord] klas aangeklaagde als onderwijzer. Het was een tengere, niet zo grote man, met een beetje golvend, licht krullend, donker haar. Aangeklaagde droeg altijd een zwarte soutane. Hij was niet onaardig. Klager leerde al snel goed lezen. Op een gegeven moment gaf aangeklaagde aan klager te verstaan dat hij voor de hele klas hardop moest lezen. Aangeklaagde ging rechts naast hem zitten. Aan zijn rechterkant was de gangmuur. Al snel nadat aangeklaagde naast klager was gaan zitten, ging hij met zijn hand over het been van klager. Klager had een korte broek aan. Hij begon klager te betasten over zijn been. Al snel ging hij met zijn hand onder de korte broek van klager. Dit ging heel gemakkelijk omdat de broek wijde pijpen had. Vervolgens gingen de handen van aangeklaagde naar zijn onderbroek en begon hij het geslachtsdeel van klager te betasten. Hij speelde hier ook mee. Klager schrok hier van. Hij vond dit heel vreemd, maar durfde er niets van te zeggen of zich hiertegen te verzetten. Ondertussen was het de bedoeling dat klager doorging met voorlezen. Toen klager een hoofdstuk afhad, vroeg aangeklaagde of hij nog een hoofdstuk wilde voorlezen. Ondertussen ging de frater door met het betasten van klager.

Na een aantal minuten mocht klager stoppen met lezen en trok frater [naam] zijn hand terug. Klager durfde thuis niets te vertellen over het incident met aangeklaagde. Evenmin durfde hij het tegen andere kinderen in de klas te vertellen. Zoals gezegd, werd klager thuis zeer conservatief opgevoed en werd hem respect voor autoriteiten, zoals de onderwijzer, de pastoor, etcetera, bijgebracht. Daarna is het nog verschillende keren voorgekomen dat aangeklaagde klager vroeg om in de klas voor te lezen. Hij ging dan steeds naast klager zitten en betastte hem op dezelfde wijze als die eerste keer. Steeds liet klager het gebeuren. Het werd een vast patroon. Het voorlezen was voor klager als het ware onlosmakelijk verbonden met het betast worden aan zijn benen en geslachtsdeel door aangeklaagde. Het gebeurde onder het schoolbankje, waardoor de andere kinderen er niets van zagen. Klager heeft ook nooit gehoord dat enig kind hierover een opmerking maakte of anderszins hierop reageerde.

Kennelijk is het de andere kinderen nooit opgevallen. Klager weet, na 63 jaar, niet hoe vaak het misbruik heeft plaatsgevonden. Zoals hij zelf zegt, kan het 10 keer zijn gebeurd, maar het is ook goed mogelijk dat het wel 40 keer is gebeurd. In ieder geval weet hij 100% zeker dat het een heel aantal malen is gebeurd. Aangeklaagde deed verder alsof het de normaalste zaak van de wereld was. Klager was de leerling die het vaakst moest voorlezen. Enkele andere leerlingen moesten ook wel eens voorlezen, maar veel minder vaak. Klager voelde zich hierdoor ook wel enigszins gevlaid.

Een goede vriend van klager, die hij al vanaf zijn jongste jeugd heeft, en met wie hij nog steeds goed bevriend is, heeft hetzelfde meegemaakt met aangeklaagde. Hij zat een klas lager

dan klager. Deze vriend, [naam], heeft ook een klacht ingediend bij het Meldpunt Seksueel Misbruik RKK. Na de [rangtelwoord] klas kreeg klager een andere onderwijzer en had hij niet meer met aangeklaagde te maken. Het seksueel misbruik hield toen op.

2.2. Klager heeft de rest van de lagere school op normale wijze doorlopen. Zijn resultaten warengood. Daarna is hij naar het [lyceum] in [plaats] gegaan. Dat ging niet zo goed. Zijn moeder overleed in [jaartal], toen klager 12 jaar oud was. Klager had moeite om zich te concentreren op school. Het overlijden heeft een zeer grote impact op klager gehad. Zijn moeder was alles voor hem. Met zijn vader had hij een veel minder goede relatie. Zijn vader was driftig en sloeg de kinderen regelmatig. Met zijn moeder kon hij goed praten. Zij was bemiddelend en rustig.

Voordat klagers moeder overleed, is zij enkele jaren ernstig ziek geweest ([ziekte]). Na het overlijden van zijn moeder is zijn vader na enkele jaren hertrouwd met de vrouw die op de [school] [functie] van klager was. Dit was een vreemde gewaarwording voor klager. Klager was niet meer gelukkig thuis. Met de nieuwe vrouw van zijn vader kon hij niet zo goed opschieten. Omdat de resultaten van klager het eerste jaar op het [lyceum] niet zo goed waren, ging klager daarna naar het [college] in [plaats]. Daar deed hij de HBS. Hij was echter niet gemotiveerd en kon zijn draai maar niet vinden. Toen klager in de vierde klas zat, moest hij van zijn vader van school af en gaan werken. Hij kreeg toen een baantje bij een [werkgever]. Het jaar erop is hij toch weer naar school gegaan, namelijk naar de [Mulo] in [plaats] gegaan, waar hij het vierde jaar heeft gedaan en met goed gevolg eindexamen heeft gedaan. Klager kreeg in zijn jonge jaren ook nog een ongeval met de [vervoersmiddel], als gevolg waarvan hij sindsdien [lichaamsdelen] mist. Van [jaartal] tot en met [jaartal] heeft hij zijn dienstplicht vervuld bij de [troepen]. Na de mulo heeft klager nog enkele, al dan niet afgemaakte opleidingen/cursussen gedaan, namelijk een cursus voor [naam opleiding] (gedurende twee jaar), [naam opleiding] (anderhalf jaar, diploma) en [naam opleiding] (gedurende twee jaar). Vervolgens is klager gaan werken. Hij heeft daarna een aantal jaren op een [werkplek] in [plaats] gewerkt, bij het bedrijf [naam bedrijf]. Hij hield zich daar bezig met het ontwikkelen van [producten]. Vervolgens is hij [functie] en daarna [functie] geworden bij een bedrijf dat [apparatuur] verkocht.

In [jaartal] is klager getrouwd. In [jaartal] en [jaartal] werden respectievelijk een [kind] en een [kind] geboren. Rond [jaartal] meldde de [familielid] van klager dat hij transgender was. Na zijn operatie heeft zij ruziënd van de familie afstand genomen, met uitzondering van klager. Het was lastig. In [jaartal] overleed zijn vader. In [jaartal] zijn klager en zijn toenmalige vrouw gescheiden. Zij hielden echter een redelijke verstandhouding. Nadat klager een aantal jaren [functie] bij een [werkgever] en later [functie] was geworden, begon hij in [jaartal] een eigen [bedrijf]. Dit ging een tijd goed. Echter, na een aantal jaren overleed zijn ex-vrouw. Klager is daarna ongeveer een jaar lang heel druk geweest met het regelen van diverse zaken voor zijn kinderen, waardoor hij nauwelijks aan werken toekwam. Daarna is klager als freelancer op het gebied van [werkzaamheden] gaan werken, liet hij zichzelf inhuren voor klussen op dit gebied. Vanaf [jaartal] namen de opdrachten af. Verschillende opdrachtgevers gingen failliet of hielden wegens andere oorzaken op te bestaan. De inkomsten van klager daalden. Hij bleef echter werkzaam op dit terrein. In [jaartal] is klager opnieuw getrouwd. Sinds die tijd doet hij een aantal losse opdrachten. Zijn [familielid] [naam] (inmiddels [familielid] [naam]) overleed in [jaartal], zijn [familielid] [naam] in [jaartal]. Het seksueel misbruik door aangeklaagde heeft in de rest van het leven van klager zeker een rol gespeeld. Er is geen week voorbijgegaan dat hij er niet aan heeft gedacht. De laatste tijd denkt hij er weer veel vaker aan. Klager is getekend door de gebeurtenissen met aangeklaagde. Hierbij merkt hij op dat ook de hiervoor beschreven andere problemen in zijn jeugd en puberteit hun sporen hebben nagelaten. Over het oorzakelijke verband tussen het seksuele misbruik en de gevolgen voor zijn latere leven spreekt hij dan ook genuanceerd. In ieder geval staat vast dat klager de gebeurtenissen uit het verleden nooit een definitieve plek

heeft kunnen geven en dat hij hier, als volwassene, nog steeds boos om kan worden. De brutaliteit waarmee aangeklaagde hem heeft betast en het misbruik dat hij heeft gemaakt van zijn positie en van het in hem gestelde vertrouwen, veroorzaken die boosheid. Klager ervaart diverse emotionele onevenwichtigheden in zijn leven. Faalangst, onzekerheid en een zekere angst in gezelschappen (voor zijn twintigste zeer ernstig), storen hem herhaaldelijk. Klager weet echter niet zeker of een en ander het gevolg is van zijn ervaringen met aangeklaagde.

2.3. Klager vraagt om erkenning van de hiervoor beschreven feiten en excuses.

3. De reactie (zakelijk weergegeven)

Aangeklaagde is uitgetreden op datum]. Voor zover bekend is aangeklaagde niet meer in leven. Hij kan dan ook geen weerwoord geven. De Provinciale overste heeft in zijn reactie gesteld dat uitgebreid onderzoek is verricht naar de levensloop van aangeklaagde.

Hij concludeert dat geen aanwijzingen zijn gevonden voor een mogelijk seksueel misbruik maar dat hij ook geen reden heeft om aan te nemen dat klager onwaarheid spreekt.

Hij geeft voorts aan dat de congregatie het misbruik jegens klager door aangeklaagde zeer verwerpelijk vindt en daar haar excuses voor aanbiedt. Zowel voor het misbruik als voor het tekortschieten door de toenmalige leiding van de Congregatie in het voorkomen van dit onrecht door gepaste maatregelen te nemen.

4. De beoordeling

4.1. Volgens de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.2. Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van de Procedure.

4.3. Er zijn ongeveer drieënzestig jaar verstreken sedert de feiten die klager aangeklaagde verwijt zich hebben afgespeeld. Alleen al door het tijdsverloop zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken. Wél is voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden dat de gebeurtenissen die klager schetst hebben plaatsgevonden.

De Klachtencommissie acht aannemelijk geworden dat klager gedurende een schooljaar met enige regelmaat door aangeklaagde is misbruikt, waarbij dit misbruik bestond uit het betasten van het geslachtsdeel van klager door aangeklaagde.

De Klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt, in de eerste plaats door de authentieke wijze waarop en de details waarmee klager zijn verhaal heeft verteld.

Daarnaast wordt zijn verklaring ondersteund door het klaagschrift van klager [naam] en door de verklaring van klagers echtgenote. Klagers echtgenote verklaarde ter zitting dat klager haar reeds over het misbruik door aangeklaagde vertelde toen zij nog maar net samen waren. Inmiddels zijn klager en zij zo'n [aantal] jaar getrouwd.

4.4. Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidsrelatie hoogst kwalijk is

geweest. Klager was ten tijde van de aanvang van het misbruik pas zes jaar oud. Aangeklaagde was voor hem iemand waarin hij vertrouwen moest kunnen stellen.

4.5. Gelet op het feit dat aangeklaagde is uitgetreden, kunnen tegen hem geen maatregelen meer worden genomen. De gegrondverklaring van de klacht, alsmede de erkenning van het leed dat klager is aangedaan en een oprechte spijtbetuiging kunnen wellicht bijdragen aan de vermindering van dat leed.

4.6. Over (het verzoek van klager om) financiële vergoedingen kan de Klachtencommissie niet adviseren. Dit behoort niet tot haar taak. Bij een gegrondverklaring van de klacht door de kerkelijk gezagsdrager kan klager zich voor het verkrijgen van schadevergoeding wenden tot de Compensatiecommissie.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Overste van de Fraters van Utrecht de klacht gegrond te verklaren.

Dit advies is vastgesteld op 12 november 2015 door mr. G.A.M. Stevens, voorzitter, dr. P.J.A. van Panhuis en drs. D.R.S. Bronzwaer, leden, bijgestaan door mr. Y. Rikken, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de kerkelijk gezagsdrager en aan klager verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de kerkelijk gezagsdrager binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de kerkelijk gezagsdrager daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de kerkelijk gezagsdrager.